

Sygn. akt III AUa 258/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Góraska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 r. w Szczecinie

sprawy H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 30 grudnia 2011r. w sprawie IV U 1203/11, o wypłatę emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 lutego 2013 r. sygn. akt IV U 1577/12

oddala apelację.

SSO del. Beata Góraska SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 258/13

UZASADNIENIE

W dniu 14 grudnia 2012 r. H. S. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 30 grudnia 2011 r., sygn. akt IV U 1203/11, w którym oddalono jej odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 27 września 2011 r. wstrzymującej wypłatę emerytury w związku z kontynuacją zatrudnienia. W skardze domagała się zmiany decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 27 września 2011 r., poprzez wznowienie wypłaty przysługującego jej świadczenia emerytalnego oraz wypłaty zaległego świadczenia, w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. akt K 2/12, w którym Trybunał uznał przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 z późn. zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17

grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, za niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Tym samym, z uwagi na okoliczność, że właśnie w oparciu o powyżej wymieniony przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. wstrzymano wypłatę przysługującego ubezpieczonej świadczenia emerytalnego, wniesiona skarga jest konieczna i uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę, organ rentowy wniósł o jej oddalenie podnosząc, że powołane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. ogłoszone zostało w dniu 22 listopada 2012 r. Zgodnie zaś z treścią art. 190 ust. 3 Konstytucji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Decyzja organu rentowego z dnia 27 września 2011 r. i wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 30 grudnia 2011 r. znajdowały więc podstawę w obowiązującym w tym czasie stanie prawnym i obecnie wydane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcia zawarte w decyzji i wyroku.

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił skargę H. S..

Z ustaleń przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia wynika, że H. S. urodziła się w dniu (...)r. Od 1 stycznia 1993 r. do nadal pracuje w (...) Urzędzie (...)w B.. W dniu 9 sierpnia 2007 r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę i decyzją z dnia 22 sierpnia 2007 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał H. S. prawo do emerytury począwszy od 1 sierpnia 2007 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie organ rentowy na podstawie obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawiesił wypłatę wyżej wskazanego świadczenia, albowiem ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie. Wypłatę emerytury podjęto dopiero w decyzji z dnia 29 stycznia 2009 r. (...), gdyż w tym okresie przepisy pozwalały już na jednoczesne pobieranie emerytury i kontynuowanie zatrudnienia. Ponownie wstrzymano ubezpieczonej wypłatę świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 r. w związku ze zmianą przepisów (wszedł w życie art. 103a ustawy emerytalnej) – decyzja z dnia 27 września 2011 r. znak: (...). Od decyzji organu rentowego z dnia 27 września 2011 r. ubezpieczona wniosła odwołanie, które Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie IV U 1203/11, oddalił. Ubezpieczona nie złożyła apelacji od powyższego rozstrzygnięcia. Natomiast w dniu 14 grudnia 2012 r. złożyła do Sądu Okręgowego w Koszalinie wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 30 grudnia 2011 r. o sygn. akt IV U 1203/11.

Na podstawie art. 401¹ k.p.c. oraz art. 407 § 2 k.p.c. Sąd pierwszej instancji zważył, że H. S. spełniła ustawowy wymóg w zakresie terminu do wniesienia skargi w przedmiocie wznowienia postępowania.

Za podstawę wznowienia skarżąca wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, który został opublikowany w dniu 22 listopada 2012 r. Zgodnie z tym rozstrzygnięciem przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 z późn. zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny zastrzegł jednak, że badał wyłącznie, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Zapadły w dniu 13 listopada 2012 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się zatem jedynie do tych osób, które w tym wyżej wymienionym krótkim okresie po raz pierwszy miały wydaną

decyzją o przyznaniu emerytury (ustalone prawo do emerytury), bo tylko one uzyskały prawo nabyte niezawierające wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona, w stosunku do której po raz pierwszy ustalono prawo do świadczenia emerytalnego w dniu 1 sierpnia 2007 r., a zatem poza okresem wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny, tj. poza okresem od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. nie może zasadnie powoływać się na podstawę wznowienia postępowania, którą stanowi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., albowiem do niej wskazane orzeczenie w ogóle nie będzie miało zastosowania. W pierwszej decyzji z dnia 22 sierpnia 2007 r. wydanej w przedmiocie przyznania świadczenia emerytalnego uzyskała ona prawo nabyte zawierające wymóg rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. W tym czasie, aby uzyskać świadczenie emerytalne ubezpieczona nie tylko musiała osiągnąć wiek emerytalny oraz posiadać odpowiedni staż emerytalny, ale również była zobligowana rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą, bo taka w tamtym okresie przed 8 stycznia 2009 r. była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę. Składając wniosek o emeryturę w 2007 r. ubezpieczona wiedziała zatem, że ustawodawca nakazuje rozwiązywać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą celem uzyskania wypłaty świadczenia emerytalnego. Tym samym nakazanie ubezpieczonej, ponownie od 1 października 2011 r. rozwiązania stosunku pracy po to by H. S. mogła pobierać świadczenie emerytalne, nie godzi w jej zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa, bowiem taka była treść jej prawa nabytego w dniu 1 sierpnia 2007 r. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku sygn. akt K 2/12 opublikowanym w dniu 22 listopada 2012 roku (DZ.U.2012.1285) nie dotyczy zatem ubezpieczonej H. S. i tym samym jej skarga o wznowienie postępowania sądowego jest bezzasadna i Sąd Okręgowy na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona, podnosząc, że zgodnie z treścią uzasadnienia wyroku pierwszy wniosek o emeryturę złożyła w dniu 9 sierpnia 2007 r., jednak na tym sprawa się zakończyła. Z powodu kontynuowania zatrudnienia, ZUS nie wypłacał jej wówczas świadczenia. Zdaniem apelującej niesprawiedliwe jest obciążanie jej obecnie za samo tylko złożenie dokumentów o emeryturę, co uczyniła z obawy przed zmianą przepisów. Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 2/12 orzekł przeciż, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 z późn. zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego prawa, wynikająca z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ubezpieczona uważa, że wniesiona przez nią skarga o wznowienie postępowania i orzeczenie o podjęciu wypłaty należnej jej emerytury znajduje uzasadnienie w wyroku Trybunału i przedstawionej przez nią argumentacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonej nie jest uzasadniona. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd odwoławczy przyjmuje za własne, dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, bez potrzeby ich powielania w całości. Podniesione w apelacji twierdzenia były już prezentowane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a Sąd Okręgowy w swoim uzasadnieniu cienie się do nich odniósł. Nie zachodzi zatem konieczność ich powtarzania oraz powielania jeszcze raz tej samej argumentacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97 OSNC Nr 3 z 1999 r., poz. 60). Stanowisko apelującej ma charakter wyraźnie polemiczny i abstrahuje od obowiązujących przepisów.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wyraził jednoznaczne stanowisko, że powołany przez skarżącą wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 dotyczy wyłącznie tej grupy ubezpieczonych, która nabyła prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. Powyższą ocenę Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Wyrokiem, który powołuje apelująca Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z treści przywołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, że zakwestionowanie wskazanych w nim przepisów prawa ma charakter ograniczony tylko do określonej kategorii osób, mianowicie dotyczy tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wbrew stanowisku skarżącej stwierdzenie niekonstytucyjności powyższych przepisów nie obejmuje wszystkich emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów i kontynuują zatrudnienie. Powyższy wyrok nie ma bowiem zastosowania do emerytów, którzy prawo to nabyli wprawdzie przed datą 1 stycznia 2011 r., jednak w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Należy bowiem zaznaczyć, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy emerytalnej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 9 poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 przepis zawarty w ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszona). Przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228 poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było jedynie osiągnięcie odpowiedniego wieku i stażu ubezpieczeniowego. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy emerytalnej na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Uwzględniając powyższe, Trybunał stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Trybunał podkreślił przy tym, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą – ma on szansę się do nich przygotować. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009-2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości.

Taka wykładnia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku (pkt 9 uzasadnienia) gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdza się, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.”, a więc po uchyleniu cytowanego wyżej art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy dodanego powołaną już wcześniej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Analiza okoliczności faktycznych niniejszej sprawy wskazuje, że ubezpieczona co prawda nabyła prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., jednak nastąpiło to od dnia 1 sierpnia 2007 r., co w świetle powyższego wyklucza ją z kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W dacie powstania jej prawa w związku z obowiązującym wówczas art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS musiała liczyć się z tym, że nierozwiązanie stosunku pracy, skutkować będzie zawieszeniem wypłaty emerytury, dlatego wprowadzone aktualnie rozwiązanie nie stanowi dla niej okoliczności nowej, na którą nie miała szans się przygotować. Wydanie przez

organ rentowy decyzji w dniu 29 stycznia 2009 r. niczego w sytuacji wnioskodawczyni nie zmieniło w zakresie istnienia prawa do emerytury. Ta ostatnia decyzja dotyczyła tylko ponownego ustalenia wysokości świadczenia i wznowienia jego wypłaty. Decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Prawo to ubezpieczony nabywa jeden raz i w przypadku ubezpieczonej nastąpiło to w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji ubezpieczona nie mieści się w kręgu osób, do których ma zastosowanie stwierdzenie niekonstytucyjności omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy słusznie uznał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 stwierdzający niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie ma wpływu na treść objętego skargą wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 grudnia 2011 r., sygn. akt IV U 1203/11, co musiało skutkować jej oddaleniem. Wynika z tego, że zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji oddalający skargę ubezpieczonej odpowiada prawu, zaś apelująca nie przedstawiła w tym zakresie argumentacji, która mogłaby zmienić tę ocenę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

SSO del. Beata Górska SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka